

Weidevogelbescherming

Harm Niesen

Voor sommigen zijn weidevogels bijna heilig. Ze dienen veel meer dan andere, wettelijk evenzeer beschermde soorten, voor iedere bedreiging te worden behoed. De trend is duidelijk: steeds meer mensen en organisaties treffen steeds meer maatregelen om de - onvermijdbare - achteruitgang van Kievit, grutto, scholekster en tureluur te stoppen. Waar het de reguliere weidevogelgebieden betreft, is dit uiteraard een bij voorbaat verloren strijd.

Een modern weiland

Een modern weiland is ongeschikt voor welke weidevogel dan ook; het is steriel en zo intensief bewerkt dat er domweg geen tijd of gelegenheid is voor een weidevogel om daarin eieren uit te broeden en de jongen groot te brengen. Zomertaling, watersnip en kempfaan zijn daarvoor als broedvogel al uit Nederland verdwenen. Jammer, maar niet dramatisch: op wereldschaal doen deze toendravogels het uitstekend en zijn ze niet bedreigd. Maar Nederland is totaal ongeschikt gemaakt voor deze soorten. Zoals gezegd, sommigen verzetten zich daar tot het uiterste tegen. Het is bijna bizar om te zien hoe in sommige goede weidevogelgebieden werkelijk alles wordt gedaan om de heilige weidevogels te beschermen. Hun natuurlijke vijanden als zwarte kraai, zilvermeeuw, vos, kleine marterachtigen, ratten en buizerd bestrijden, al of niet illegaal, gebeurt van oudsher op grote schaal.

Hoe te beschermen?

Elektrische rasters zijn de laatste jaren populair als bescherming. De tijd lijkt niet meer ver weg voordat grutto's en Kieviten gekweekt gaan worden in een kunstmatige, volledig gecontroleerde omgeving. Overdreven? Nee hoor, de Friese "weidevogelbeschermers" overwegen serieus duizenden eieren van grutto's en Kieviten te roven om ze vervolgens onder kunstmatige omstandigheden uit te broeden en op te fokken. Artis in optima forma; met natuur heeft dit allemaal weinig meer te maken. Natuur kan je definiëren als iets waar de mens zich niet mee bemoeit heeft. Hoe meer bemoeienis, hoe minder natuurlijk. Dat geldt meer en meer voor "onze" "weidevogels". De weide was altijd al een kunstmatig habitat. Maar in de laatste 50 jaar is dit habitat extreem verslechterd. De manier waarop op grote schaal krampachtig wordt getracht de weidevogels te behouden vergroot de natuurlijke bepaald

Van het bestuur

Dit beeld zie je in Nederland niet meer. Weidevogels zijn uitstekend in staat om zich tegen predatoren te beschermen. Op deze foto uit de jaren '80 van Wieringen is te zien hoe en groot aantal tureluurs en grutto's buitengewoon efficiënt een predator kan verjagen. Tegenwoordig broedt er in een vergelijkbaar gebied hoogstens één grutto of tureluur en die kan in z'n eentje een hermelijn niet verjagen. Predatie zelf is niet het probleem, de oorzaak ligt in de zeer geringe dichtheid aan boerenlandvogels in de verpeste weidegebieden.

Het lage raster biedt effectieve bescherming tegen vossen, maar kleine marterachtigen en ratten kunnen er onderdoor. En het raster biedt uiteraard geen bescherming tegen vliegende predatoren. Desondanks blijkt het van alle beschermingsactiviteiten verreweg de meest effectieve methode te zijn om grondbroeders te beschermen.

niet. Hoewel weidevogels zich, zoals alle levende organismen, in de loop van miljoenen jaren en zonder de tussenkomst van mensen hebben kunnen aanpassen aan een leven met een scala aan predatoren, moeten wij ze daarbij nu plotseling bij helpen. Weidevogels zijn uitstekend in staat om zich onder normale omstandigheden tegen predatoren te beschermen. Een jagende hermelijn of zwarte kraai heeft geen schijn van kans als hij continu wordt aangevallen door een wolk van dertig kieviten, tureluurs en grutto's. Dat zie je tegenwoordig niet meer en daarom moeten liefst alle predatoren, maar vooral de vos, bestreden worden. Symptoombestrijding natuurlijk, want het echte probleem is het ontbreken van werkelijk geschikt gebied voor weidevogels.

De vos bijvoorbeeld

Het jaarrond bestrijden van vossen om die reden is ons al tientallen jaren een doorn in het oog, dom en volstrekt ineffectief, maar we hebben het ondanks vele juridische procedures niet kunnen stoppen. Vossenskundige Jaap Mulder heeft altijd verkondigd dat het jaarrond bestrijden van vossen ter bescherming van weidevogels zinloos is. Alleen in de kerngebieden van de weidevogels zou het naar zijn mening zinvol kunnen

zijn om vlak voor het broedseizoen, in de maanden februari en maart, vossen intensief te bestrijden, zodat er - hopelijk - in het broedseizoen nog geen aanvulling van vossen in dat gebied zou hebben kunnen plaatsvinden.

Onderzoek van Sovon

Tot nog toe was dit theorie, maar Sovon heeft vorig jaar de proef op de som genomen. Een vergelijking met een gebied zonder afschot van vossen in die periode leverde geen spectaculair verschil op: zonder afschot van vossen was de predatie 78%, met afschot 65%. Veel effectiever bleek het installeren van een elektrisch raster. Daarbij ging slechts 7% van de legsels verloren. Heel opmerkelijk, als je bedenkt dat die rasters wel vossen tegenhouden, maar kleine marterachtigen en vliegende predatoren niet. De schaal waarop belangrijke concentraties van grondbroeders achter elektrische rasters zal worden opgesloten zal in de toekomst vast en zeker sterk toenemen. Artis of Natuur?

Zeearend in de Oostvaardersplassen

In de vorige Argus schreven we al over onze vrees dat de Zeearend verstoord zou worden door het bejagen van de edelherten in de Oostvaardersplassen (OVP) en het vangen van de Konikpaarden. Die vrees blijkt nu terecht: dit jaar heeft er in de OVP geen paar zeearenden gebroed. Voor het eerst sinds 2006. De OVP is in feite de bron van alle in ons land broedende zeearenden. En dat is slechts een paartje of tien. Eén paar minder is daarmee direct al een substantieel deel van het totaal. De rechtszaak zal naar verwachting eind deze zomer plaatsvinden en intussen is het kwaad al geschied. Maar het zal hopelijk een les zijn voor volgende opzettelijke verstoring.

Helaas heeft de zeearend dit jaar niet gebroed in de Oostvaardersplassen.

